

Scenariusz lekcji – *Hall of fame, czyli panteon niemieckich gwiazd jazzowych***Czas trwania:** W zależności od szczegółowości omówienia – 45 lub 90 minut.**Cel:** Przybliżenie uczniom najważniejszych postaci w niemieckim jazzie**Ogólne założenia:**

Prezentacja ma charakter wprowadzający w zagadnienie, nie jest nazbyt szczegółowa, przedstawia to, co zdaniem autorów trzeba wiedzieć o wymienionych jazzmanach w pierwszej kolejności. Nie wyklucza się dodawania informacji, wzbogacania dyskografii, faktografii. Hall of fame to pigułka wiedzy, która ma zachęcić do samodzielnej pracy. Dlatego też przede wszystkim trzeba przygotować nagrania muzyków, tak by pojawiali się na lekcji także w wymiarze muzycznym. Muzyka powinna dominować na zajęciach, o niej powinno się rozmawiać. Slajdy zawierają informacje, które można przeczytać w trakcie słuchania poszczególnych utworów.

Jutta Hipp

Pytania: W europejskim jazzie tamtych czasów było niewiele kobiet. Dlaczego? Co wpływało na taką sytuację?

Uwagi: Anegdota o przywitaniu amerykańskich żołnierzy jazzem – punktem wyjścia do refleksji na temat jazzowych stereotypów: „Amerykanie lubią jazz”, „jazz to muzyka Afroamerykanów”, „jazz to męska muzyka”. Warto też podkreślić współpracę Hipp z innymi wielkimi muzykami Mangelsdorffem, Freundem, a także wyeksponować fakt z 1953 roku, kiedy to czytelnicy Jazz Podium uznali Juttę Hipp za najlepszego niemieckiego pianistę jazzowego. W efekcie – została dostrzeżona w Europie i w USA.

Ważne: prestiżowy kontrakt w Blue Note Records, występ na Newport Jazz Festival – przez wiele lat marzenia europejskich jazzmanów. (porównać z prezentacją *Płyty niemieckie* o jej płycie nagranej w USA).

Joki Freund

Pytania: Freund to multiinstrumentalista (saksofon, trąbka, tuba, puzon, skrzypce, akordeon, suzafon, fortepian, wibrafon) – czy trudno jest opanować grę na wielu instrumentach? Do tego tak różnych jak akordeon, saksofon, trąbka i skrzypce? Freundowi się to udało i to mimo uszczerbku na zdrowiu – warto podkreślić (można też przywołać postacie innych muzyków, którzy pokonali przeciwności losu – np. Stevie Wonder, Tony Iommi z Black Sabbath, Rick Allen z Def Leppard).

Warto podkreślić, że to Joki Freund był uważany za lidera muzyków niemieckich podczas ich wizyty w Sopocie.

Albert Mangelsdorff

Uwagi: Podkreślić fakt, że niewielu jest puzonistów-wirtuozów, że trudno na tym instrumencie grać efektownie i swobodnie. Mangelsdorffowi się udało. Istotne jest także to, że na początku był samoukiem, ale potem pobierał już regularne lekcje. Ważny jest również fakt, że Mangelsdorff poszukiwał własnej, oryginalnej i niezależnej od muzyki amerykańskiej wersji jazzu (nagrania z lat 60., free jazz, fusion)

Uwypuklić relacje z Polską: Festiwal Sopotu '57, występy na Jazz Jamboree, wspólna gra z polskimi muzykami, np. *We'll remember Zbiggy*.

Posłuchać i porozmawiać na temat muzyki – np. fragmentów z prezentacji poświęconej najlepszym niemieckim płytom. W omówieniu Mandgelsdorffa i innych autorów warto sięgnąć także do informacji zawartych w tamtej prezentacji.

Ruth Hohmann

Warto zwrócić uwagę na polityczne konteksty jej kariery – z jednej strony zmuszona była do wejścia w oficjalne struktury rozrywkowe NRD, z drugiej, to po partyjnym plenum dostała się na czarną listę wykonawców. Oficjalnego zakazu nie było, ale i tak nie organizowano jej występów – taka była rzeczywistość w NRD. Dopiero kolejna zmiana u sterów władzy umożliwia Hohmann występowanie na scenie.

Pytania: Co to znaczy „Ella Fitzgerald Wschodu”? Kim była Ella Fitzgerald? Co to jest scat? (technika śpiewu, która polega na improwizowaniu pozbawionymi znaczenia sylabami; E. Fitzgerald była mistrzynią scatu). O czym nam mówi to porównanie?

Ernst-Ludwig „Luten” Petrowsky

Uwagi: Jest samoukiem, nauczył się grać na klarncie i saksofonie. Warto podkreślić polityczne ograniczenia, które wpływały na karierę Petrowsky’ego, ale którym konsekwentnie stawiał opór. Ostatecznie – udało mu się zacząć koncertowanie za granicą. Ważne jest też to, od 1978 aktywnie działa w świeżo utworzonych strukturach, używając ich do własnych interesów.

Warto podkreślić relacje polsko-niemieckie: Listowne kontakty Petrowsky’ego z Krzysztofem Komedą, wzajemny szacunek.

Alexander von Schlippenbach

Uwagi: Jazzman – kompozytor, wykształcony akademicko. Istotnym elementem działalności Schlippenbacha jest Unity Glob Orchestra, warto wyeksponować ten fragment prezentacji.

Pytania: Czy rzeczywiście muzyka improwizowana jest językiem uniwersalnym? Czy rzeczywiście może łączyć ludzi ponad politycznymi podziałami? Dlaczego?

Warto podkreślić także jego zaangażowanie w powstanie wytwórni muzycznej FMP (por. prezentacja o życiu muzycznym Niemiec i Polski), a także istotną rolę w niemieckim jazzie (częste występy w NRD, promocja niemieckiego jazzu we współpracy z Instytutem Goethego).

Günter Lenz

Uwagi: Kontrabasista, bez którego nie byłoby najważniejszej polskiej płyty jazzowej w historii (*Astigmatic*). Podkreślić współpracę z Mangelsdorffem, dzięki któremu Lenz zjawił się w Polsce (JJ 1965) i miał okazję zagrać z Komedą.

Przy prezentacji Lenza warto sięgnąć do materiałów poświęconych płycie *Astigmatic* i przez jej pryzmat pokazać znaczenie gry niemieckiego kontrabasisty.

Nazwiska amerykańskich jazzmanów, z którymi występował budzą uznanie – warto to uwypuklić: Sonny Rollins, Art Farmer, Dexter Gordon, Lee Konitz, Quincy Jones. To prawdziwe legendy jazzu.

Peter Brötzmann

Uwagi: Saksofonowy rewolucjonista, aktywny jako malarz i grafik, jazz szorstki, agresywny, płomienny, radykalny.

Warto porównać obrazy Brötzmanna (dostępne w internecie), a także projektowane przez niego okładki płyt – z jego muzyką.

Pytania: Czy są podobieństwa między tymi dwoma sztukami tworzonymi przez artystę? Jakie są różnice? Dlaczego free jazz najbardziej odpowiadał Brötzmannowi jako język artystycznej wypowiedzi?

Günter „Baby” Sommer

Dyplomowany perkusista, rozchwytywany przez innych muzyków – filar sekcji rytmicznej.

Pytania do dyskusji: Jaka jest rola perkusisty w zespole? Dlaczego stosunkowo rzadko zwraca się na niego uwagę (uwagę przyciągają efektowni liderzy, ale to od perkusisty często zależy charakter zespołu – por. John Bonham w Led Zeppelin, Keith Moon w The Who, Ginger Baker w Cream).

Joachim Kühn

Uwagi: W przypadku tego muzyka trzeba uwypuklić międzynarodowe uznanie Kühna – to prawdziwa gwiazda jazzu.

Pytania: Dlaczego Kühn uciekł z NRD? Co mogło skłonić Kühna do tej decyzji? (Niemożność rozwijania stylistyki free jazzowej, represje, brak jazzowych perspektyw). Światowy rozgłos, koncerty po obu stronach Atlantyku, gra w zespole giganta jazzu, Ornette’a Colemana – to pokazuje, że trudna decyzja przyniosła dobre skutki.

Istotne jest też wskazanie relacji z polskimi jazzmanami: nagrania z Namysłowskim (wydane dopiero niedawno, nagrane rok przed ucieczką Kühna z NRD; płyta *Live at Kosmos, Berlin* pokazuje jak ciekawą muzykę grali wtedy polscy i niemieccy jazzmani), nagrania ze Zbigniewem Seifertem (*Man of the Light* – por. prezentacja poświęcona Seifertowi, a także prezentacja poświęcona najważniejszym polskim jazzmanom).

